



## ОРАЦИО ЧИМА

Било ми је отприлике 25 година када се у тршћанским кружоцима појавио један богати господин из Абруца, извесни Чима. Нисам знао зашто је одабрао Трст за своје боравиште. Овде га нису доводиле ни родбинске ни пословне везе. Зато сам га то и упитао, јер Трст је диван град неком ко се ту родио, али на овом свету, могло би се одабрати и лепших. Желео сам да ми одговори да је Трст најлепши град на свету, али он уместо тога рече: „Овде се говори италијански и важи аустријски закон о лову.“ Он је говорио само италијански и није хтео да живи међу људима које не разуме. А аустријски закон још увек није ограничавао лов. Од његовог краја, Трст је био најближе место где се могло бавити и ловом и риболовом.

Учинио ми се занимљив човек. Али привлачила ме је и одвратност коју сам према њему осећао. Дотада, никада нисам убио животињу – чинило ми се да је то знак здравља, а неспособност да се то учини знак слабости. Стидео сам се тога пред Чимом и предложио да му се придружим. И ја сам хтео да окушам срце у борби. И борба против онога ко је слаб је борба, посебно ако је тај слабији брз и лукав. Створење које бежи, и његов противник који мора бити снажан да би савладао напоре. Можда ће лов бити моје излечење.

Био сам на том лечењу са Чимом три пута.

Прочуло се да је на брду Нанос крај Трста виђен медвед и Чима ми предложи да пођемо заједно у лов. Он се већ прилагодио животу у новом граду: имао је пријатеље, чак и љубавницу. Била је то права тршћанска жена из народа, али дама за пример, баш зато што се трудила да изгледа што мање народски. Облачила се прилично отмено и носила шешир – добру имитацију неког париског модела, знала је да већ припада реду *гама са шеширима*, што је и повремено спомињала, признајући како је до тада мислила да женску главу краси сама коса. Била је лепушкаста, плава и бледе пути, пуначка. Сигурно је било дивно одмарати се на тим белим рукама након дана пуног напора и убијања. То ме је подсећало на турске султане који се никако другачије нису одмарали после битке. И они су волели жене друге расе. Чима, леп момак са брадицом у шпанском стилу, заиста је био друга раса од Антоније. Чак и ако није припадала другој раси, ипак је била потчињена жена пошто је ставила на коцку свој углед, везала се за Чиму и сада се непрестано бунила. Стално су се препирали, он кроз осмех не тражећи да му се потчињава осим у одређеним тренуцима, она без страха јер је осећала да се може бунити због било које ствари осим једне. Он није хтео да живе заједно. Обезбедио јој је леп станчић.

Ја сам посматрао тај живот богат и пун, са дивљењем и завишћу. Морам рећи и то да сам живео живот обеју личности. Он се носио живахно и младалачки како ја никада

нисам, а она је са много нежности бранила благу нарав која ми је урођена и коју сам нисам умео бранити због стида, као да је то нешто безвредно.

Она је нападала свог љубавника управо због лова и риболова, јединих ствари којима се бавио: „Ти си убица и то ти је у крви!“ Убијао је по цео дан, мада није јео месо дивљачи. Одбијао је да га једе, слично као што чини ловачки пас. „Зар ниси могао да останеш у Абрцу?“

Чима би се насмејао: „У Абрцу нема толико звериња као овде.“ А потом би је, срећан што је пронашао прави одговор, напао: „Зар ти не волиш да једеш дивљач?“

„Могла бих да је купим“, узвратила би Антонија, „али не бих могла да убијам. Јадне животињице! Ја их само једем, а други их убијају из пуке обести. Бесмислено!“

Ја бих се поставио између њих двоје и настојао да помирим онога ко убија животиње и онога ко их једе, и то ме је прилично забављало. Међу пријатељима њеног љубавника, ја сам јој био најомиљенији. Чима, насупрот томе, није патио од љубоморе. Помисао да би човек од поверења попут мене могао завести његову девојку била је сасвим далеко од њега. Убијао је много животиња, али је живео у моралном свету у којем је рођен, убеђен да је неким животињама дато да живе у мочвари а неким у мору. Није њихово да о томе расправљају и направе избор. Сигурно је мислио је да ће човек који му је пријатељ, кад буде пожелео да воли, изабрати неку другу жену, а не његову. Мени се Антонија допадала и радовало ме је што сам јој драг. Поред тога, била је помало моја јер је из Трста. Он се смејао њеним изразима. Ја сам их обожавао и хтео да их љубим чим би изашли са њених ружичастих усана.

Антонији није сметало што и ја желим да се окушам у лову. Била је сигурна да ми се, пошто будем пробао, неће допасти. И она је ишла у лов, али само једанпут. У њеном присуству, Арго, Чимин ловачки пас, примио је пуцањ из сачмаре јер није хтео да мирује. Страшно! А Чима није хтео да води пса код ветеринара који се сам понудио да извади зрна, говорио је да пас треба да их носи за наук.

Све у свему, Антонија и ја смо се одлично слагали, осим што је она осуђивала Чиму, а ја га бранио. „Неће моћи“, казала би Антонија милујући ме погледом. Волела ме је баш зато. Надао сам се да ће погрешити, али сам се у међувремену протезао под тим миловањем као нестрпљива, мазна мачка. Хтео сам да се променим, а опет добијао сам награду баш због своје погрешне нарави. Чак и када је жеља за преображајем велика, човек се благо осмехује сопственим манама. Претрнем када помислим да ме је могла задесити судбина да будем инсект па да стално пролазим кроз разне преображаје. Колико ли само лептир жали за скромним и удобним животом црва. Упознао сам једног грбавог човека који је око изобличења на својим леђима збијао толико шала да би, ако би се којим случајем могао излечити, био изгубљен човек. Био је то најдуховитији грбавац у Трсту... Али он нема везе са нашом причом.

Ја сам се, дакле, између то двоје, одлично сналазио. Орацио ме је волео јер сам се трудио да личим на њега, а Антонија јер је рачунала да у томе никада нећу успети.

Занимљиво је како жене знају да нађу ствари. Многи Орациови пријатељи свраћали су у ту кућу на повратку из лова, риболова или са плеса, али сигуран сам да други нису ни најмање побуђивали Антонијино занимање. То можда треба приписати мом слепилу по којем сам личио на једног Орација, који није приметио колико сам јој драг.

Али симпатије према мени имали су обоје, можда зато и није примећивао ништа. Често ми се ругао називајући ме slabим, млаким, расејаним, а она би га следила са малим варијацијама (преслатким!), стављала на мене своје беле руке и поправљала ми чвор на кравати, исмевала ме заједно са њим. И да би то радила што боље, примицала ми је своја уста са малим зубима, далеко од савршених, али лепим као да су сада изашли из шупљина на деснима праве боје (забога, шта је уопште права боја нашег организма?), ти зуби видели би се само када би је смех приморао да отвори своје црвене, танке усне. Њему је то звучало као иста песма коју је сам започео, а можда се тако чинило и простој души као што је била Антонија. Ипак, чак и у Орациовом присуству, често смо се дотицали. Волео сам да је ухватим за зглоб како бих задржао руку која је кренула ка мом лицу, или бих јој чак ставио руку на груди наилазећи на нешто меко а опет чврсто, облик који ме је увек занимао више од лица, ногу и леђа, што сигурно служе другој намени.

Али и ја сам делио Орациово мишљење да се жена пријатеља не сме заводити. То је био темељ, чврсти темељ нашег пријатељства те сам настављао, потпуно несвестан сопствене жеље, слеп као и сам Орацио. Могло се стога рећи да нас двојица нисмо ништа разумели. Све троје, то већ не. Јер већ сам знао да је Антонија добро свесна важности коју сам придавао сваком делу њеног тела.

Да избегнем сваку нејасноћу, морам рећи да бих, чак и да није било Антоније, опет имао све разлоге да будем привржен Орацију. Као и ја, пушио је и пио, али на свој начин: пио је сваког дана и пушио непрестано, ревносно и сасвим мирно. Будући да нисам могао да престанем ни да пушим ни да пијем, хтео сам да га следим, како бих се бар ослободио гриже савести. Такође, то његово велико поверење у пријатељству и љубави (то јест ономе што је он под тим сматрао), стављало је његов живот под звоно које га је, иако од стакла, штитило од свих сумњи, подозривости, невоља које су беснеле над мојим животом, и чинило да ми буде толико драг да сам веровао да нисам ни морао упознати Антонију да бих уживао у његовом друштву. Волео сам га искрено, онако како песници воле велике песнике, а стидљиви војници јунаке. Био је вичан лову и риболову, умео је чак и да кува. Салата коју он зачини не може се заборавити. Да би направио килограм салате, потрошио би цео сат мешајући четири соса у четири различите чаше. Пошто би их прелио преко салате, знао је да је меша чак три четвртине сата, све док и најмањи лист не би био згужван и натопљен укусом који није његов или се са њим једва слаже. Бели лук би се осећао, али једва, тек трачак правог укуса. Заиста, једино здрав човек може правити салату на тај начин. Радити толико много а не видети резултат већ га само предвиђати сећајући се неког укуса, то може само неко крајње дисциплинован. Цепање дрва је већ нешто друго и то може свако, посебно онај ко је од малих ногу држао секиру у руци.

Изврсно је припремао дивљач, али је потом није јео, што сам му ја, као и Антонија, замерао, говорећи да је тиме убијање животиње још теже. Мрзео је своје жртве чак и мртве.

Њему је све било јасно, тако и ствари које су се тицале само мене. Једном приликом сам му признао да не могу оставити цигарете јер пушим већ 14 година и то скоро педесет комада дневно. Претпоставимо да бих био у стању да проведем без пушења

наредних четрнаест година. Који би био резултат тог огромног, незамисливог напора? Након тих четрнаест празних година, просечан број цигарета смањено би се тек на 25. Напор није обећавао одговарајући резултат. Уосталом, понеко и без напора постиже много значајније резултате.

Дуго је размишљао о томе. Потом се насмејао. На крају се поново уозбиљио и казао: „Потпуно те разумем.“

Али када би за вечером у Антонијиним друштву хтео да ме пецне, назвао би ме „господаром просека“.

Антонија би се од срца насмејала, али би ми се дивила. Нико као ја није умео да претуром по прошлости и предвиђа будућност. Целог живота она није умела да успостави просек. Није га било. И она је размишљала.

Али упорни Орацио је наваљивао: „Размисли мало! Ако би урачунао и године кад си био беба, када би стигао до једне просечне цигарете?“

Сигурно није лепо говорити тако пред непознатим људима. Нисам могао да одолим а да не израчунам колико мушкараца би требало да Антонија постигне поменути просек. Колико је мени било познато, почела је у шеснаестој години, а сада је имала двадесет две. Шеснаест година, ако не грешим, износе пет хиљада осамсто четрдесет дана, док оних активних шест година имају свега 2190. Чинило ми се да Чима, колико год да је био крепак, не би био довољан да достигне потребни просек, јер требало је додати и дане невиности на оне који то нису. Добио би се број од осам хиљада и тридесет, што подељено са две хиљаде сто тридесет даје цифру од четири, да их тако назовем „цигарете“ дневно, рачунајући недеље и празничне дане.

Изговорио сам то гласно како бих ставио до знања да сам способан брзо рачунати напамет. Потом се сав укочих да не бих изустрио ништа више и потрудих се да личим на Орација, а Антонија се грохотом насмеја. Савијала се у фотелји урањајући сва у њу. Била је много тања него што сам мислио. Њен профил лепо се оцртавао на наслоњачу фотеле, на тамној позадини видела се сва елеганција њеног држања. Испод сукње вирила су њена мала стопала, такође веома префињена. Пожелео сам је сву, први пут.

## II

За једном вечером, Чима предложи да идемо у посебан лов: на медведа. Те године 1886. и ја сам прочитао у градским новинама да је у околини Монте Реа<sup>1</sup> виђен медвед. У својој колекцији оружја Чима је имао и две „верндл“ пушке<sup>2</sup> великог домета које су биле веома подесне за лов на медведа.

Антонија је мислила да је добро почети са таквим ловом. Уз то, није осећала никакву самилост према страшној и опасној звери.

Започех излагање које се није ограничавало само на то да право на живот морају имати и јаке животиње. Нажалост, појава човека учинила је да сваки други створ на

<sup>1</sup> Планина од 2000 метара у близини Удина, недалеко од Трста. (Прим. њрев.)

<sup>2</sup> Чувена пушка са једнократним пуњењем коју је изумео Јозеф Верндл и коју је користила аустро-угарска армија. (Прим. њрев.)

земљи полуди. Размишљао сам о томе како су све те животиње постале ноћне јер се у прошлости (пре доласка Чиме и његових навика) човек могао кретати само по светлости. Помислих како су многе животиње побегле од својих гонилаца под земљу, чак и у густим шумама где су се могле скривати, али не задуго, пошто је човек по природи својој уништитељ шума јер му дрво треба да би штампао своје новине. Говорио сам дуго како бих задржао Антонијин поглед. Те вечери била је обучена девичански, носила је кецељу са машницама и цветићима и личила на девојчицу коју ова тканина током дана штити од прљавштине којој је изложена док ради у кухињи и у собама, али остаје чиста и увече. Таквих финих кецеља више нема, али кад сам ја био млад, носиле су их све девојчице. На Антонији је та кецеља деловала веома узбудљиво.

„Значи”, рече Орацио, „не иде ти се у лов на медведа?”

На једвите јаде му одговорих: „Иде, иде! Али хтео бих да знам одакле се створио тај медвед. Шта ако је то домаћи медвед који је побегао од газде? Замисли само како ћемо се изненадити ако на врату убијене звери нађемо огрлицу са именом и адресом власника...” Убијањем тог медведа, уништили бисмо и део човечанства, јер таква животиња припада плоду тешког људског рада.

Поменух и причу о домаћем псу кога су у неком селу, не знам тачно којем, упуцали мислећи да је вук. Ватрено оружје је стога прљава ствар: стиже до своје мете пре но што је темељно испита. Поново се обратих Антонији и њеној кецељи: „Чим се дотакне обарач, оде маст у пропаст. Срамота колико је силе стављено у службу човека.”

Антонија се успротиви: „Куку нама кад не би било пушака. Нашим улицама ходали би медведи.”

(С италијанској превео **Никола Појовић**)